

den zenekar problémáját megoldani a NKÖM. Nem vállalhatja például a tárca a Magyar Rádió – egy részvénytársasági formában működő szervezet – zenei együtteseinek a fenntartási felelősségét. De említhetem a Danubia Szimfonikus Zenekart is. Az együttes remekül élt a Nemzeti Ifjúsági Zenekarral cím adta lehetőséggel, s ezt követően is együtt maradtak tagjai, csak közben elveszítették a főszponzorukat. S bár a tárca sugallatára kerestek egy önkormányzatot, s így bekerültek a BM-keretbe, mégsem tudnak olyan nagyságú támogatási összeghez jutni, mint korábban. De a NKÖM itt sem pótolhatja a teljes különbözetet... Vagy vegyük a MÁV Zenekart, amelyet egy nagyvállalat tart fenn. Ha kevés pénz kapnak a cégtől, ott sem vállalhatja a tárca, hogy kifizeti a hiányzó részt...

A NKÖM-nek nagyon határozottan meg kell jelölnie végre azt a kört, amelyért teljes felelősséget vállal, s azt is, me-

lyek azok az együttesek, amelyek költségvetéséhez hozzá tud járulni... S persze ettől, még a többiek sincsenek kizárva a pályázati lehetőségekből...

Ebben az esztendőben a zenekari konszolidációra fordítható keret 50 millió forint volt. (Ezt a pénzt a NKÖM sajtóirodájának tájékoztatása szerint Bozóki András miniszter a korábbi összegre érkezett, szakterületi javaslat arányában osztotta szét. – szerk.) S bár a tavalyihoz képest az összeg valóban csökkent, a támogatottak köre azonban bizonyos érte-

lemben bővült, hiszen a kedvezményezetek közé került 3 kamarazenekar és egy jazz – együttes is, s ez már régi igényük volt ezeknek a zenekaroknak. A helyzetből viszont nagyon rosszul került ki a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara. Keressük a megoldást, de úgy vélem, az együttesnek végre biztos anyagi háttérrel kellene találkozni. *Bármennyire is nyomósak az ellenérvek, meg kell vizsgálni annak a lehetőségét is, hogy ők is részei legyenek az Operaház költségvetésének...*

R. Zs.

Értérendszer kérdése, hogyan és kit lehet támogatni...

Program a Nemzeti Kortárs Könnyűzenei Kultúráért néven a kulturális kormányzat tehetséges amatőr zenészek pályakezdését kívánja támogatni egymilliárd forint értékben. Az akció mottója: „Hogy a zene könnyű legyen”.

Merthogy a pop- és rockzene is nemzeti kulturális örökségünk részét képezi.

(Forrás: Duna TV 2005. június 3. 18.00 órai híradás)

TISZTELETJEGGYEL...

Saját halott

Ül a magyar könnyűzenei élet színe-virága a Parlament Munkácsy-termében, s érezhetően feszeng a számára nem kifejezetten otthonos helyszíntől és szituációtól. Nem ehhez szokott: inkább a küzdőtéren csápoló tinikhez, félplaybackelő diszkóhaknikhoz, diszkrét hangulatvilágítású pódiumok kimódolt intimitásához. Kétségkívül jobban illik hozzájuk a feliratos póló, a napszemüveg, s esetenként a Martens bakancs, mint az öltöny és a nyakkendő. Utóbbi viszont a jelenlévő kormányfő és kultuszminiszter számára munkahelyi formaruha. Ők igazán elemükben vannak: szembenézve autórádiós kedvenceikkel, kamaszkori ideáljakkal, határozott sikerélményként élik meg az új, egymilliárdos zenei projektet. A ke-reken száz lépés ki tudja hányadik lépéseként ugyanis az került napirendre, hogy meg kell támogatni a honi könnyűzenét. Eddig ugyan úgy tudtuk, hogy ha valami tisztán piaci termék a zenei életben, akkor a könnyűzene az – aligha véletlen, hogy ez a szféra még saját erősorrendjét, sikerességét is szinte kizárólag az eladott lemezek példányszámával méri. A mennyiség bővületében minőségről nem is igen esik szó, s ezt visszaigazolja az elenyésző nemzetközi érdeklődés is: fehér holló az az énekes vagy rockbanda, amely a Kárpátok karéján kívül is komolyabb figyelmet tud kelteni. Most viszont központilag kimondatott: a magyar állam boldog kiválasztottak könnyűzenei világkarrierjét fogja egyengetni, s mecénásként belenyúl a CD-bizniszbe is; azon egyszerű oknál fogva, hogy – a kulturális rendszerváltás betetőzéseként – a könnyűzenét is a nemzeti kultúra részének tekinti. Sőt, a kormány feje még buzdító szöveget is tartott a Munkácsy-terem alkalmi közönségének, amely az egymilliárdért cserébe kényszeredetten hajlandó volt asszisztálni a blamázsához: legyetek pimaszok, legyetek szemtelenek!

Talán a komolyzenészeknek sem ártana megszívlelni a kormányfői útmutatást. Talán nem elég pimaszok, nem elég szemtelenek ahhoz, hogy érvényesítsék jogos érdekeiket. Hiába deklaráltatott ugyanis, hogy a könnyűzene immár a magyar kultúra szerves részét képezi – azt elmulasztották kinyilvánítani, hogy például a szimfonikus zenekarokat ezzel egy időben gondolatban kimetszik a nemzeti kultúra testéből. Ám ha nem így van, akkor ezzel a szférával legalább olyan műgonddal kellene törődnie a kulturális kormányzatnak, mint az autórádiós kedvencekkel. (Talán itt a baj: Bartókot vagy Beethovent viszonylag ritkán játszanak a slágerrádiók.) Jómagam nem vagyok híve a „dögöljön meg a szomszéd tehene” típusú gondolkodásnak, de mégiscsak szembetűnő: ha ez annyira gazdag ország, hogy kerül egymilliárd fölös forintja arra, hogy a könnyűzene feneketlen zsákjába öntse – vajon miért nem teljesíti alapvető kötelességeit a komolyzenei együttesek finanszírozásával kapcsolatosan? Nem várható elég kulturális ellentételezés a nemzetközi szintérről? (Ez nem igaz. A hazai komolyzene legjavának külföldi elismertsége bizonyíték, nem ígérlet.) Vagy a politika úgy kalkulál: kilóra számolva több választópolgár nyerhető meg az egynyári kedvencek rajongói köréből, mint a koncertterem közönségéből? (Erre gondolni sem merek.)

Válságban a Filharmóniai Társaság Zenekara

Pető Iván, a parlament kulturális bizottságának elnöke:

– A támogatások elosztásáról évről-évre született döntések – amelyekben a költségvetés mindenkori helyzete a meghatározó – nem jelentenek jó megoldás. Nem lehet úgy alkotó tevékenységet végezni, hogy közben a művészek nem tudják, a következő esztendőben egyáltalán tud-e működni az együttesük. Ráadásul, különösen a zenei területen, három-öt évre előre kellene tervezni. Erre a problémára az sem lenne jó megoldás – amit egyébként sokan szoktak hangoztatni –, hogy minden esztendőben a költségvetés meghatározott hányadát automatikusan az adott területre fordítsák, hiszen ilyen technikával mechanikusan osztanak el az

éves költségvetési kiadásokat, miközben a prioritásokat sokféle okból újra meg újra változtatni indokolt.

Az alapproblémát abban látom, hogy az elmúlt 15 évben nem mérték, mértük fel még igazán, az egész kulturális élet finanszírozásából mit bír el az állam, s mi az, amit feltétlenül támogatnia kell. Ez tehát nem zenekar-specifikus probléma. Mindannyian tudjuk, érdekes eredményt kapnánk, ha az adófizetőket arról kérdeznék, mire fordítsuk a pénzüket, s az is világos, nem lehet olyan jegyárakkal dolgozni, amelyek az együttesek, művészeti intézmények költségeit fedeznék. Ha a zenekarok helyzetét az eltelt években vizsgáljuk, a Nemzeti Filharmonikusok rendbetétele megtörtént, az együttesben

tisztességes fizetéseket kapnak a muzsikusok. Utánuk a Budapesti Fesztiválzenekar következett, ennek a társulatnak a helyzetét is állami hozzájárulás segítette. Eközben persze a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara teljesen jogosan panaszkodik amiatt, hogy nekik kevesebb pénz jut, de ez igaz a Filharmóniai Társaságra is. Talán Magyarországon több a tehetséges zenész, mint amennyit jelenleg el tudunk tartani. Át kellene gondolni hát a finanszírozhatóságot, meg kellene vizsgálni hogyan és kit lehet támogatni a rendelkezésre álló és előre tekintve sem nagyságrendekkel bővülő kulturális költségvetésből tudva, hogy ebből kell biztosítani a közgyűjtemények fejlesztését, működését is.

R. Zs.

Miközben a sokat megért polgár azért erre a virtuális egymilliárdra sem venne mérget, érthető a felhorgadása, hogy az egyik oldalon annak tudatában folyik a nagyvonalú ígéretetés, hogy a másik oldalon a már megígért kultuszminiszteri támogatási keret sincs feltöltve. Nem elég, hogy a kormányzat a töredékét juttatná pótlólagosan az élethalál-harcukat folytató zenekaroknak, mint tavaly – ráadásul még ez a mentőöv is csupán virtuális. Ebben az esetben ki a pimasz, ki a szemtelen?

A Budapesti Filharmóniai Társaság, amely egybehangzó vélemények szerint a legnagyobb vesztese ennek a ki nem mondott, ám annál akkurátusabban végrehajtott megszorításnak, a kultuszminiszterhez intézett petíciójában keresetlenül és keserűen fogalmazott: „a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma tekintse a 152 éves Budapesti Filharmóniai Társaságot saját halottjának”. Itt tartunk. A társaságot Erkel Ferenc alapította, a minisztérium meg a nemzeti kulturális örökségről nevezte el magát. Amely örökségbe immár szervezesebben tartozik bele Flipper Öcsi meg Fekete Pákó, mint Erkel Ferenc szellemi örökösei.

Minek a sok filozófusok? – tette fel a költői kérdést néhány éve az ország akkori vezetője. Úgy tűnik, a leépítés lopakodó filozófiája kiegészült egy új, egyelőre ki nem mondott kérdéssel: minek a sok zenekarok? (Az egyeztetésért ezúton is elnézést kérek minden érintett nevében.) Az igényes zene pénzbe kerül, kevesebb igényes zene tehát nyilván kevesebb pénzbe – diktálja a fiskális szemlélet. Hogyan lehet csökkenteni a drága pénzen tartott muzsikusok számát? – fűzik tovább a gondolatot. Alapvetően kétféleképpen: ha egész zenekarokat lehetetlenítünk el, fojtunk meg, teszünk tönkre; illetve ha az egyes zenészekkel kísérreljük meg ugyanezt. Ha megszüntetjük a védőbúráként funkcionáló közalkalmazotti státuszt, ráadásul két legyet ütünk egy csapásra: egyrészt rövid távon redukáljuk a szimfonikus zenekarok számát; másrészt végképp kiszolgáltatott helyzetbe hozzuk a zeneművészt, akitől lehetőleg még a művészi minősítést is el kell vitatni. Az előbb kényszerállalkozóvá süllyesztett, egzisztenciálisan elbizonytalanított, majd önbizalmában megtépázott zenekari tag pedig olyan lesz, mint a kezes bárány: túri meg-megújuló adóztatási ötletrohamaikat, aláveti magát ma még titkolt átszervezési, zenekar-összevonási szándékainknak – s örül, hogy (számos kollégájával ellentétben) nem vertük még ki a hangszert a kezéből. Szép új világ lesz: válogatott zenészek húzzák majd a tiszteletünkre az Operaházban, ha nemzeti ünnepeken méltóztatunk reprezentációs céllal megjeleníteni. A zenészek olyanok lesznek, mintha a családtagjaink volnának: csekély számuk miatt arcról is felismerjük majd őket.

Félretéve a fanyar tréfát: talán itt volna az ideje kezdeményezni egy szeánszot a Munkácsy-teremben. Elmenni szmokingban, csokornyakkendőben, s újraosztatni azt a hipotetikus egymilliárdot. Ha nem fér be mindez száz lépésbe, létrehozni egy százegyedik lépéskényszert. Tisztázni fehéren-feketén, hogy amennyiben a könnyű ennyire komoly, a komollyal sem feltétlenül olyan könnyű. Garanciát kérni és kapni, hogy a finanszírozás strukturális reformjából a hivatásos reformerek nem hagyják ki magát a struktúrát, a struktúrából pedig végképp nem maradhat ki maga a zenész. Amennyiben pedig mindez pusztába kiáltott szó volna, a zenekari élet a kultuszkormányzatot saját halottjának tekinti.

Csontos János